

Sosialu málini

eftir

J. Lindenskov

Tað eru farnar fram broytingar í sosialu lógnum í hesum landsstýrisskeiði, sum munandi víðka um veitingarmøguleikarnar

Sosialu lógirnar

Lógirnar, sum eru broyttar, og komu í gildi 1. apríl 1970, eru:

1. Lóg um barnaforsorg

Eftir hesari lóg verða útreiðslurnar til rakstur av ymsum stovnum, barnagörðum, vøggustovum, privatari dagrøkt o.t., goldnar við 40 pst. av útreiðslunum av statinum, 30 pst av kommununi og 30 pst av foreldrum barnanna. Ögnarútreiðslurnar verða goldnar við 7/7 av statinum og 3/7 av kommununi.

Útreiðslurnar til rakstur av uppalingarheimum verða goldnar við 50 pst. av statinum og 50 pst. av landinum.

Møguleiki er somuleiðis nú at skipa dagrøkt fyri børn, eisini privat, og her er serliga hugsað um víðurskiftini á temum stórru plássunum, har trøngdin til barnastovur er størstur. Hugsa vit um víðurskiftini í Tórshavn, kann nú eisini studn ingur verða latin til at halda børn á vøggustovu, barnagarði ella aðrari dagrøkt, sum nú trøngdin er til. Umframt her nevndu broytingar eru eisini aðrar, men mest av umsitingarlíggum sniði

2. Lóg um avlámispensjón og um fólkapensjón

Gjörðar eru ymsar broytingar í hesum lógum, umframt tað at grundpensjónin frá 1. apríl 1970 er komin upp á kr. 10.536 árliga fyri hjún, har bæði hava rætt til fólkapensjón og kr. 6.996 árliga fyri onnur í 1968 var árspensjónin 48,4 pst. av bruttolønini hjá arbeiðsmanni, sum samsvarandi prósentatsin í Danmark var 48,8 pst., og í mun til ársinntøku hjá einum fiskimanni var pensjónin 40 pst. Um hekkingarnar, sum gjøgnumfordar vóru við lógin frá 15. mars 1967, vórðu fullt gjøgnumfordar í 1968, hevði árs pensjónin í Føroyum verið 57,1 pst. av arbeiðsmannsløn og 47,2 pst av lønini hjá fiskimanni. Frádráttarreglurnar eru nú broyttar orsakað av at skattur v. m. ikki meira kann dragast frá inntøkuuppgærdini. Upphæddirnar, sum nú eru frádráttarfríar, eru hækkaðar frá kr. 3.500 til kr. 6.400 fyri hjún og fr. 300 kr. 2.400 til kr. 3.200 fyri stök (tá prístalið er 100), t.v.s. til somu satsir, sum galdandi eru annars í ríkinum. Frádráttur fyri inntøkum umframt frádráttarfríu upphæddina verður settur til 60 pst. t.v.s. sama prósentats sum galdandi eru fyri pensjónarískoytini. Reglurnar fyri gjald til ellisheim og røktarheim verða broyttir sambært broytingarnar í forsorgarlógini. Nú skal pensjónin — sum ikki var frammanundan — prinsipielt ikki falla burtur, men takast sum partvís gjaldan av upphaldinum. Tó verður peningahæddin svarandi til tað, sum

útgaldið verður til egnu nýtslu fyrst drigin frá

Upphæddin, sum verður at leggja burturav til byggjan av ellis- og ansingarheimum, verður hækkað til 4 pst. av tí útgoldnu fólkapensjónini og av lámispensjónini. Hetta er gjørt fyri at tryggja figgjanina til byggjan av ellis- og ansingarheimi uppáttur betri.

Síðani eru ymsar aðrar smærri umsitingarlígar broytingar.

3. Lóg um almenna forsorg

Síðani henda lóg varð broytt í 1967, eru gjörðar ymskar broytingar í hesi forsorgarskipanini. M.a. hækking av undirhaldshjálpin, hjálpi til uppihald av brekaðum børnum heima og greiðari reglur um stuðul til hin einstaka forsyrgjaran.

Tað er eitt sjálvsagt ynski, at fólk fær orientering um tey rætt indí tey hava eftir sosialu lógávuini, og móguleikar eru tí nú til tess. Til at geva slíkar vegleiðingar kann setast tøvandi fólk í umsitingina (sosialráðgevar).

Støddin á vanligari forsorgarhjálpi er hækkað til somu stødd sum fólkapensjónin, frammanundan var forsorgarhjálpi 85 pst. av fólkapensjónini. Tá umstøðurnar eru so, at einki annað er í at velja enn forsorgarhjálpi, eigur forsorgarhjálpin at verða veitt og ikki minni enn tann hædd, sum fólkapensjónistari fáa. Somuleiðis kann nú veitast peningur til gjaldan av sjókrakassagjaldinum. Nýggj regla er, sum fastsetur, at hann sum hevur brekað barn í heiminum, eigur at fáa meir kostnaðan, sum tað forir við ser at hava brekað barn heima, endurgoldnan. Oft ast er tað so, at foreldur vilja hava barnið hjá ser, istaðin fyri at lata tað burtur, og tí er rimuligt, at teimum verður veitt hjálpi at hava barnið heima. T.d. kann vera neyðugt at hava arbeiðskonu í húsinum.

Einkjuhjálpin

er hækkað við 15 pst. Henda hjálpi hevur higartil bert verið latin til einkjur og einligar kvinnur við børnum, men eftir broytingini eigur hjálpi eisini at veitast einkjumonnum, sum sita eftir við børnum. Veitingin verður eisini at lata aftaná separasjon ella sundurskilnað. Stuðul verður somuleiðis at lata sum fyriliststyrkur í 13 vikur ella í serligum forum uppi hálvt ár aftaná deyðsfall. Somuleiðis er móguleiki at geva stuðul til útbúgving ella umskúling og stuðul til at ansa eftir børnum, til uppihaldshjálpi til tann, sum orsakað av útbúgving, barnapassing, ella orsakað av ringum arbeiðsevnum, ikki fær sína vanligu inntøku av arbeiði ella bert kann arbeiða partvist. Við urskriftini hjá okkum eru ofta so, at einligar forsyrgjari ofta ikki kann fáa arbeiði í síni bygd, og tá tað í summum forum er torført at flyta burtur, er gjörður móguleiki at lata

stuðul, tá arbeiðsmøguleiki ikki er tilstaðar.

Einkjupensjónin

verður nú hin sama sum fólkapensjónin hjá persónum omanfyri 67 ár.

Húsmøðraavloysari ella heimahjálpi

Her er hugsað um, at tað í vissum forum er hent hjá møðrum í stuttum millumbilum at fáa stuðul til eina hjálpi í heimi num og eisini hjálpi hjá avlamnum ella fólkapensjónistum, til matgerð, reingerð o.t.

Barnastuðul til stakar forsyrgjarar o.a.

Í hesari lóg eru mest umsitingarlígar broytingar gjörðar, soleiðis at barnastyrkur skal verða útgoldin um Gjaldstovuna istaðin fyri sum higartil, gjøgnum fútan. Somuleiðis eru ymskar smærri broytingar, eitt nú at barn, sum missir tað av foreldrunum, sum hevur havt foreldra myndugleikan, ikki er fyri skerdum luti.

Í álitinum til lógaruppskotini í vár um sosialu lógarbroytingarnar (løgtingsmál nr. 35/69) forir sosiala nevnd løgtingsins fram, at somu prinsippir, sum galda fyri donsku sosiallógávu, galda fyri føroysku sosiallógávu, men av tí at tað á Fólkatingi á hvørjum ári verða gjörðar ábøtur, m.a. samsvarandi vøksturin í samfelagsins figgjarligu beriorkan, verður ein munur millum tey gjöld, ið verða veitt hjá okkum til treingjandi á ymsum sosialum okjum og teim tilsvandandi gjöldum í Danmark.

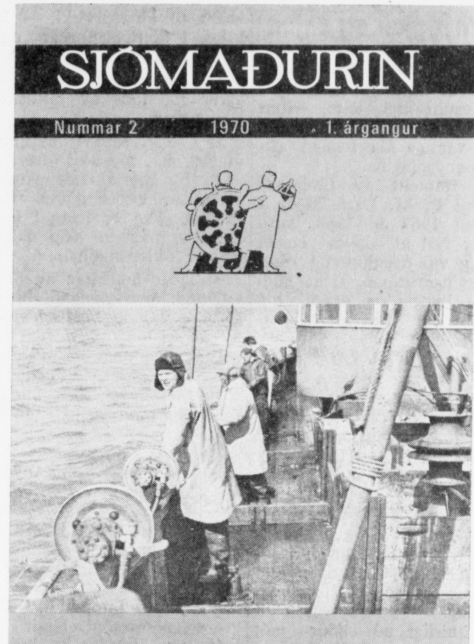
Fyri at geva føroysku brúkarunum av sosiallógávuveitingunum móguleikar til somu gjaldshæddir, ið verða goldnar í Danmark, mælir sosiala nevndin til, at hesar umrøddu sosialgjaldsreguleringarlógir, ið verða samtyktar á fólkatingi á hvørjum ári, fáa tað uppskoyti, at tær skulu kunna setast í gildi fyri Føroyar við kongaligari fyriskipan, tá lögtingið samtykkir tað. Uppskot, sum áleggur landsstýrinum at virka fyri, at tað sum framført er frá nevndini, nýtir frama, verður samtykt av Føroya Løgtingi.

Samlaðu útreiðslurnar sambært figgjarlógina til almenna forsorg í Føroyum eru hesar:

Fólkapensjón	24.400.000
Avlámispensjón	12.900.000
Barnastyrkur til stakar uppihaldarar	1.040.000
Einkjupensjón	830.000
Vanlig forsorg	1.000.000
Viðkað hjálpi	360.000
Einkjuhjálpi	580.000
Barnaforsorg	400.000
Styrkveiting	100.000
Barnaheim	250.000
Ellisheim	10.000
Alv	30.000
Ymskir studningar	150.000

kr. 42.050.000

SJÓMAÐURIN 2. hefti

Spyrjið í bóka- og blaðhandlum

Kasette bandupptakarar við radio

Beinleiðis upptøka. Er tað eitt program, tygum møgu luga vilja varðveita, trýst á knappin, so hava tygum tað á bandi.

Komplett við mikrofón og bandi kr. 625,-.

Ringið ella skrivið — vit senda.

RADIOBÚÐIN, Runavík, telf. 7008

RADIO-EL Tórshavn, telf 1397

Vanlukkutryggingin

Landsstýrið legði í síðstu tingsetu fram uppskot um at broyta skipanina um vanlukkutrygging; broytingarnar vóru í høvudsheitinum:

1. Öll búsitandi í Føroyum, sum hava skyldu at lata inn sjálvuppgávu til líkningarvaldini, hvørt tey verða sett í skatt ella ikki, hava skyldu at tryggja seg móti fylgjum av skaðatilburðum, uttan mun til, um skaðatilburðurin hendir, meðan tey eru í arbeiði ella ikki. Tryggingargjaldið verður kravt inn eftir somu reglum, sum skattur og saman við skattinum.

2. Maksimumsárslønin, sum verður lögð til grund fyri endurgjaldi fyri skaða og dagpening, verður minstalønin hjá fiskimonnum.

3. Jarðferðarhjálpin verður hækkað til kr. 1.200.

4. Statsanstalten for Livsfor sikring gongur út í fyriskipanini, og í staðin verður sett Føroya Livstrygging.

Tá uppskot landsstýrisins í sínum sniði bert innihelt

prinsipiellar broytingar og ikki tekstbroytingar, sum landsstýrið helt at fyrisingin átti at orða, varð uppskotið latið landstýrinum aftur sambært lögtings samtykt, har landsstýrið verður biðið um at leggja fyri ólavsøku tingið 1970 vanlukkutryggingar fyriskipanina við teimum tekstbroytingum, sum landsstýrisuppskotið miðar imóti. Tó var lögtingsnevndin í prinsippinum samd um at fremja málið, sum tað varð lagt fram av landstýrinum.

Størsta broytingin í uppskotinum er tann, at öll búsitandi í Føroyum og sum hava skyldu at lata inn sjálvuppgávu, verða tryggjað, og at skaðatilburðir, antin teir henda í arbeiði ella uttanfyri arbeiði, eisini eru undir tryggingini. Henda víðkan forir við ser, at fleiri skaðatilburðir koma undir tryggingina, at fleiri ivamál fella burtur, tá nú ikki skal skiljast ímillum, um tryggjaði er í arbeiði ella ikki, men einans um talan er um vanlukkutílbúrd.

(Framhald.)